

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
<http://www.finarbitr.cz>

Evidenční číslo: FA/9804/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/ZP/517/2014

Nález

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 29. 10. 2014 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 16. 4. 2014 Mgr. Jiřím Švehlou, advokátem, evid. č. ČAK 12925, ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti AXA životní pojišťovna a.s., IČO 61859524, se sídlem Lazarská 13/8, 120 00 Praha 2, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B vložka 2831, zastoupené na základě plné moci ze dne 27. 7. 2016 JUDr. Janem Malým, advokátem, evid. č. ČAK 10116, ■ (dále jen „Instituce“), vedeném podle zákona o finančním arbitrovi a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 12. 9. 2005 a pojistné smlouvy č. ■ ze dne 17. 1. 2007 a o zaplacení 6.169.684 Kč, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem se Navrhovatel domáhá určení neplatnosti (zrušení) pojistných smluv o životním pojištění z důvodu omylu na straně Navrhovatele vyvolaného pojišťovací zprostředkovatelem při uzavírání pojistných smluv tím, že ho neinformoval o poplatcích hrazených na pojistné smlouvy, a vrácení bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného na tyto smlouvy.

Finanční arbitř zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli prostřednictvím podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele ■, číslo registrace ČNB ■ (dále jen „Pojišťovací zprostředkovatel“) na základě „Návrhu na pojištění osob Credit Suisse Life & Pensions č. ■“ (Instituce t.č. podnikající pod obchodní firmou CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS POJIŠŤOVNA A. S.) dne 11. 9. 2005 pojistnou smlouvu č. ■ (dále jen „Pojistná smlouva I“) a na základě „Návrhu na pojištění osob Winterthur č. ■“ (Instituce t.č. podnikající pod obchodní firmou Winterthur pojišťovna a. s.) dne 17. 1. 2007 pojistnou smlouvu č. ■ (dále jen „Pojistná smlouva II“). Předmětem Pojistné smlouvy I a Pojistné smlouvy II (dále také souhrnně „Pojistné smlouvy“) je investiční životní pojištění (tarif 002) s garantovaným výnosem pro případ smrti pojištěného během trvání pojištění nebo pro případ dožití se sjednaného konce pojištění.

Pojistné smlouvy jsou smlouvami, ve kterých se sjednává životní pojištění podle § 54 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu, jak spotřebitele definují hmotněprávní předpisy, protože nezjistil, že by Navrhovatel v právním vztahu s Institucí založeném Pojistnou smlouvou nevystupoval jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu svého povolání.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou a podle Pojistné smlouvy i pojistitelem.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při poskytování životního pojištění ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českých soudů.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že uzavřel prostřednictvím Pojišťovacího zprostředkovatele s Institucí dne 11. 9. 2005 Pojistnou smlouvu I a dne 17. 1. 2007 Pojistnou smlouvu II a potvrzuje, že předmětem Pojistných smluv je produkt investičního životního pojištění.

Navrhovatel tvrdí, že Pojistné smlouvy uzavíral v domnění, že se jedná o výhodné zhodnocení vložených finančních prostředků, které bude moci prakticky kdykoli vybrat, a že samotné pojištění je pouze jakýmsi bonusem navíc. Navrhovatel tvrdí, že mu před podpisem Pojistných smluv Pojišťovací zprostředkovatel neposkytl žádné bližší informace o skutečných parametrech Pojistných smluv, pouze s ním sepsal nevyhovující analýzu potřeb zájemce o pojištění.

Navrhovatel argumentuje, že Pojišťovací zprostředkovatel je při sjednávání pojistných smluv povinen postupovat podle § 21 zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích“), jehož odst. 1 mj. stanoví, že *„[o]soba provozující zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví nebo činnost samostatného likvidátora pojistných událostí je povinna tuto svoji činnost vykonávat s odbornou péčí, chránit zájmy spotřebitele, zejména nesmí uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné údaje a informace, anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb“*. Podle odst. 8 téhož ustanovení pak platí, že *„[p]řed uzavřením pojistné smlouvy je pojišťovací zprostředkovatel povinen, zejména na základě informací poskytnutých klientem a v závislosti na charakteru sjednávaného pojištění, zaznamenat požadavky a potřeby klienta související se sjednáváním pojištěním a důvody, na kterých pojišťovací zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr daného pojistného produktu“*.

Navrhovatel tvrdí, že mu Pojišťovací zprostředkovatel před uzavřením Pojistných smluv kromě sdělení o výnosech neposkytl žádné další informace o povaze a vlastnostech nabízeného pojištění a prezentoval je jako výhodné uložení peněžních prostředků, Navrhovatel neobdržel informace mj. o existenci odkupného, kolik mu Instituce vyplatí při ukončení Pojistných smluv, za jakých podmínek a jak Pojistné smlouvy zanikají atd.

Navrhovatel argumentuje, že mu Pojišťovací zprostředkovatel nesdělil informace podle § 65 a § 66 zákona o pojistné smlouvě a Instituce mu nesdělila informaci podle § 66 odst. 2 písm. f) tohoto zákona.

Navrhovatel namítá, že ani závěrečné ustanovení formuláře Pojistných smluv, které hovoří o tom, že „Navrhovatel byl v souladu s § 65 zákona o pojistné smlouvě řádně informován“, nemůže tímto způsobem nahradit faktické neposkytnutí zákonem požadovaných informací, neboť Pojistné smlouvy jsou svojí povahou formulářové adhezní smlouvy.

Navrhovatel tvrdí, že mu Pojišťovací zprostředkovatel zatajil skutečnost, že první dva roky Instituce jeho finanční prostředky strhává na poplatky, respektive, že nedochází k vytváření finanční rezervy, a že ho neinformoval o rizicích nebo ztrátě finančních prostředků.

Navrhovatel potvrzuje, že Pojistnou smlouvu I dosud neukončil a že Instituce převedla Pojistnou smlouvu I dne 12. 8. 2008 do tzv. splaceného stavu. Instituce dosud Navrhovateli žádnou částku na odkupném nevyplatila a Navrhovatel tak eviduje pohledávku za Institucí se splatností ke dni ukončení Pojistné smlouvy I.

Navrhovatel potvrzuje, že mu Instituce v dopise ze dne 26. 5. 2014 sdělila, že aktuální hodnota odkupného na Pojistné smlouvě I činí 829.732 Kč, ačkoli Navrhovatel na účet Instituce zaplatil částku 2.169.684 Kč a rozdíl tak činí 1.339.952 Kč. Navrhovatel tak z této informace od Instituce zjistil, že mu Instituce strhávala poplatky, výše těchto poplatků (hodnota počátečních jednotek a neuhrazených počátečních nákladů) činí celkem 1.420.590,33 Kč.

Navrhovatel odkazuje, že dopisem ze dne 28. 7. 2014 vznesl námitku neplatnosti Pojistné smlouvy I a požadoval vrátit zaplacené pojistné ve výši 2.169.684 Kč, Instituce dopisem ze dne 25. 8. 2014 veškeré námitky odmítla a ohledně poplatků odkázala na pojistné podmínky.

Navrhovatel potvrzuje, že s Institucí Pojistnou smlouvu II dosud neukončili, Instituce převedla Pojistnou smlouvu II do splaceného stavu dne 5. 5. 2009. Instituce dosud Navrhovateli žádnou částku na odkupném nevyplatila a Navrhovatel tak eviduje pohledávku za Institucí se splatností ke dni ukončení Pojistné smlouvy II.

Navrhovatel potvrzuje, že mu v dopise ze dne 26. 5. 2014 Instituce sdělila, že aktuální hodnota odkupného na Pojistné smlouvě II činí 1.263.739 Kč, ačkoli na účet Instituce zaplatil částku 4.000.000 Kč a rozdíl tak činí 2.736.261 Kč. Navrhovatel tak z této informace od Instituce zjistil, že mu Instituce strhávala poplatky, výše těchto poplatků (hodnota počátečních jednotek a neuhrazených počátečních nákladů) činí celkem 2.830.762,915 Kč.

Navrhovatel odkazuje, že dopisem ze dne 28. 7. 2014 vznesl námitku neplatnosti Pojistné smlouvy II a požadoval vrátit zaplacené pojistné ve výši 4.000.000 Kč, Instituce dopisem ze dne 25. 8. 2014 veškeré námitky odmítla a ohledně poplatků odkázala na pojistné podmínky.

Navrhovatel tvrdí, že zjistil, že na podílových účtech Pojistných smluv Instituce neeviduje veškeré finanční prostředky, které do produktu vložil, až dne 26. 5. 2014.

Navrhovatel tvrdí, že pokud by ho Instituce seznámila s podmínkami a parametry Pojistných smluv, tj. s tím, že se nejedná o produkt spořicí, ale primárně pojistný, s výší poplatků a způsobem výpočtu odkupného, nikdy by takové smlouvy neuzavřel. Navrhovatel je přesvědčen, že účelem doporučení byla snaha Pojišťovacího zprostředkovatele získat co nejvyšší provizi, neboť s ním Pojistnou smlouvu II sepsal krátce poté, co mu zcela nelogicky doporučil a pomohl snížit pojistné u Pojistné smlouvy I na minimální částku 500 Kč měsíčně.

Navrhovatel dále argumentuje, že příslušná ustanovení pojistných podmínek jsou zcela obecného charakteru, který neumožňuje pojistníkovi učinit závěr o konkrétní výši odkupného (jeho výpočtu) a poplatků spojených s Pojistnými smlouvami spojených, jako neurčitá jsou tedy absolutně neplatná ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Navrhovatel má tedy z tohoto titulu

za Institucí pohledávku ve výši poplatků souvisejících s Pojistnými smlouvami, které si Instituce strhla.

K námitce promlčení vznesené Institucí Navrhovatel argumentuje, že jednání Instituce při uzavírání Pojistných smluv a nastavení pojistných podmínek takovým způsobem, že pro běžného spotřebitele bylo prakticky nezjistitelné, jaké poplatky mu bude Instituce účtovat, je ve vztahu k bezdůvodnému obohacení jednáním úmyslným a objektivní promlčecí lhůta tak není 3 roky, ale 10 let. Instituce postupovala a jednala takovým způsobem, že byla srozuměna s tím, že bezdůvodné obohacení v důsledku neplatnosti smluv nastane.

Námitku promlčení ze strany Instituce považuje Navrhovatel rovněž za rozpornou s dobrými mravy, neboť Instituce postupovala účelově tak, že sdělovala pouze informace, které považovala výhodné sama pro sebe.

3. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že uzavřela s Navrhovatelem dne 11. 9. 2005 Pojistnou smlouvu I a dne 17. 1. 2007 Pojistnou smlouvu II, a že obě Pojistné smlouvy jsou uvedeny do tzv. splaceného stavu, což znamená, že Navrhovatel má nárok na nákup akumulčních podílových jednotek za mimořádné pojistné a čerpání prostředků snižováním počtu akumulčních podílových jednotek na svém podílovém účtu. Instituce potvrzuje, že z podílového účtu v takovém případě strhává pouze poplatky na pokrytí administrativních nákladů s tím, že pokud hodnota podílových jednotek na podílovém účtu nebude stačit na uhrazení poplatků, pojištění ve splaceném stavu zanikne bez náhrady.

Instituce tvrdí, že Pojišťovací zprostředkovatel seznámil Navrhovatele v souladu s ustanovením § 65 a následujících zákona o pojistné smlouvě již před uzavřením Pojistných smluv se všemi skutečnostmi vztahujícími se ke sjednaným produktům.

Instituce tvrdí, že ve věci okolností způsobu uzavření obou Pojistných smluv podala podnět k prošetření podle ustanovení § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, pro podezření ze spáchání několika trestných činů, jichž se mohli dopustit právě Navrhovatel a Pojišťovací zprostředkovatel v souvislosti s uzavřením Pojistných smluv. Instituce není proto schopna se s ohledem na protichůdná tvrzení Navrhovatele a Pojišťovacího zprostředkovatele k návrhu navrhovatele objektivně vyjádřit.

Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele, že ho o strhávaných poplatcích informovala až dopisem, který jeho právní zástupce obdržel dne 29. 5. 2014, neboť kromě pravidelných výpisů z podílových účtů vždy k výročí obou Pojistných smluv Navrhovateli zasílala výroční dokumenty, ve kterých ho o aktuální hodnotě podílových jednotek pravidelně informovala.

Instituce vznáší námitku promlčení práva na vrácení zaplaceného pojistného u obou Pojistných smluv z důvodu jejich absolutní či relativní neplatnosti, neboť Pojistné smlouvy byly sjednány dne 11. 9. 2005, resp. 17. 1. 2007, a Instituce obdržela poslední plnění od Navrhovatele na Pojistnou smlouvu I dne 2. 5. 2008 a na Pojistnou smlouvu II dne 29. 4. 2008, Navrhovatelem uplatněný nárok je tak již promlčen. Navrhovatel měl možnost své právo na vydání bezdůvodného obohacení účinně uplatnit dříve, když nejméně od roku 2009 (kdy mělo proběhnout i osobní jednání mezi Navrhovatelem a Institucí) ho Instituce informovala o vývoji jeho investic.

V případě, že Navrhovatel uplatňuje své nároky z titulu náhrady škody, vznáší Instituce námitku promlčení v tříleté objektivní promlčecí lhůtě s konstatováním, že takový nárok musí Navrhovatel uplatňovat nikoli vůči Instituci, ale přímo vůči Pojišťovacímu zprostředkovateli, neboť se jedná o jednoznačné překročení rámce oprávnění jednat za Instituci.

4. Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu, ale Navrhovatel trvá na úplném vyhovění svého návrhu na zahájení řízení a Instituce na jeho zamítnutí. Smírného řešení sporu se nepodařilo finančnímu arbitrovi dosáhnout.

5. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 a odst. 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra soud jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je, zda Instituce Navrhovatele při uzavírání Pojistných smluv uvedla v omyl, který je důvodem pro vyslovení neplatnosti Pojistných smluv, příp. zda tyto smlouvy nejsou v části týkající se poplatků neplatné, a nárok na vydání bezdůvodného obohacení Instituce, tedy všeho, co Instituce na základě neplatných smluv od Navrhovatele obdržela.

Finanční arbitr se musí nejdříve vypořádat s námitkou na promlčení všech nároků Navrhovatele vyplývajících z Pojistných smluv, kterou Instituce vznesla.

Pokud je nárok Navrhovatele uplatněný v řízení před finančním arbitrem promlčený, tedy uplynula-li promlčecí lhůta, aniž by Navrhovatel vůči Instituci v této době něco namítal, musí finanční arbitr námitku promlčení připustit a nárok Navrhovateli nepřiznat, a to ani kdyby byl oprávněný.

Pokud by finanční arbitr námitku promlčení ignoroval, vystavil by Navrhovatele soudnímu přezkumu rozhodnutí finančního arbitra a povinnosti nahradit náklady soudního řízení. Je totiž nepravděpodobné, že by se Instituce v případě, že by finanční arbitr námitku promlčení odmítl, takovému rozhodnutí finančního arbitra nebránila u soudu a že by soud námitku promlčení pomínil. Soudní řízení je zpoplatněno a účastník, který nebyl v řízení úspěšný, je zpravidla povinen druhé straně nahradit náklady soudního řízení (soudní poplatek, náklady právního zastoupení).

Finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006, potvrdil, že „[d]ovolá-li se účastník občanského soudního řízení promlčení, nemůže soud promlčené právo (nárok) přiznat; návrh na zahájení řízení v takovém případě zamítne. Jestliže je v řízení uplatněna námitka promlčení, je na soudu, aby se v souladu se zásadou hospodárnosti řízení obsaženou v § 6 o. s. ř. přednostně zabýval otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv nárokem samým“.

Finanční arbitr vzal ze shromážděných podkladů pro účely posouzení oprávněnosti námitky promlčení za prokazané, že

- a) Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 11. 9. 2005 Pojistnou smlouvu I, kterou Instituce z důvodu nezaplacení pojistného převedla dne 12. 8. 2008 do splaceného stavu a došlo k redukci pojistné částky;
- b) Navrhovatel na Pojistnou smlouvu I hradil pojistné, když ode dne uzavření této smlouvy do jejího převedení do splaceného stavu na Pojistnou smlouvu I uhradil celkem 2.169.684 Kč, poslední pojistné uhradil dne 2. 5. 2008;
- c) Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 17. 1. 2007 Pojistnou smlouvu II, kterou Instituce z důvodu nezaplacení pojistného převedla dne 5. 5. 2008 do splaceného stavu a došlo k redukci pojistné částky;
- d) Navrhovatel na Pojistnou smlouvu II hradil pojistné, když ode dne uzavření této smlouvy do jejího převedení do splaceného stavu na Pojistnou smlouvu I uhradil celkem 4.000.000 Kč, poslední pojistné uhradil dne 29. 4. 2008.

Podle obecné soukromoprávní úpravy účinné v okamžiku vydání tohoto rozhodnutí, konkrétně podle § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který s účinností od 1. 1. 2014 nahradil občanský zákoník a v oblasti pojištění rovněž zákon o pojistné smlouvě, se „jiné právní poměry (jiná práva než osobní, rodinná nebo věcná, která jsou upravena v odst. 2 téhož ustanovení) vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“.

Podle § 3036 nového občanského zákoníku současně platí, že se podle dosavadních právních předpisů až do svého zakončení posuzují „všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona“.

Navrhovatel a Instituce uzavřeli Pojistné smlouvy za účinnosti zákona o pojistné smlouvě. Finanční arbitr musí proto vycházet z úpravy zákona o pojistné smlouvě ve znění účinném v době uzavření Pojistných smluv a v obecných otázkách výslovně tímto zákonem neupravených pak z úpravy obsažené v občanském zákoníku.

Zákon o pojistné smlouvě obsahoval speciální úpravu promlčení pouze ve vztahu k právu na plnění z pojištění, nikoli promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti pojistných smluv a vydání bezdůvodného obohacení (srov. § 8 zákona o pojistné smlouvě: „Právo na plnění z pojištění se promlčí nejpozději za 3 roky, a jedná-li se o životní pojištění (§ 54), za 10 let; promlčecí doba práva na pojistné plnění počíná běžet za 1 rok po vzniku pojistné události. To platí i v případě, kdy poškozenému vznikl přímý nárok na pojistné plnění vůči pojistiteli, nebo v případě, kdy pojištěný žádá na pojistiteli úhradu částky, kterou poskytl poškozenému jako náhradu škody, za kterou poškozenému odpovídá.“).

Obecnou právní úpravu promlčení práv upravoval občanský zákoník, který se proto použije i při rozhodování tohoto sporu.

Podle § 100 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[p]rávo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihlédne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat“. Dále platí, že se „[p]romlčují ... všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Tím není dotčeno ustanovení § 105. Zástavní práva se nepromlčují dříve, než zajištěná pohledávka. Nepromlčují se rovněž práva z vkladů na vkladních knížkách nebo na jiných formách vkladů a běžných účtech, pokud vkladový vztah trvá“ (srov. § 100 odst. 2 a 3 občanského zákoníku).

Občanský zákoník stanovil obecnou promlčecí lhůtu v délce trvání 3 let (srov. § 101 občanského zákoníku, podle kterého „[p]okud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé“), současně podle § 122 odst. 2

občanského zákoníku platí, že „[k]onec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty na jeho poslední den“.

Pokud jedna ze smluvních stran uzavřela smlouvu v omylu, může se v určitých případech z této smlouvy vyvázat (smlouva jako celek bude neplatná), pokud se dovolá neplatnosti smlouvy pro omyl vůči druhé smluvní straně, jinými slovy, pokud druhé smluvní straně prokazatelně doručí své námitky vůči smlouvě a současně projeví vůli, že nechce být smlouvou dále vázána. Pokud tak neučiní, nebo tak učiní po uplynutí obecné promlčecí doby (3 roky) a druhá strana promlčení namítne, na smlouvu se hledí jako na platnou a strany si podle ní musí i nadále plnit.

Ustanovení § 49a občanského zákoníku stanoví, že „[p]rávní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní“. Současně podle ustanovení § 40a občanského zákoníku platí, že „[j]de-li o důvod neplatnosti právního úkonu podle ustanovení § 49a [...] považuje se právní úkon za platný, pokud se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolá“.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 15. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 29/2007, konstatoval, že „[p]rávo dovolat se tzv. relativní neplatnosti - jak se podává z ustálené judikatury soudů - podléhá promlčení (srov. též Závěry k výkladu ustanovení občanského zákoníku, změněných a doplněných zákonem č. 131/1982 Sb., a k výkladu některých ustanovení notářského řádu, změněných a doplněných zákonem č. 134/1982 Sb., které byly uveřejněny ve Sborníku stanovisek, zpráv a rozhodování soudů a soudních rozhodnutí IV, vydaných v SEVT Praha 1986 na str. 424 a násl.). Promlčecí doba je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (§ 101 obč. zák.)“.

K podobě dovolání se relativní neplatnosti se vyjádřil Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 722/2003, podle kterého: „Projev vůle, kterým se účastník relativní neplatnosti dovolává, musí vyjadřovat jak skutečnost, že jde o uplatnění relativní neplatnosti, tak i vadu právního úkonu, která v dané věci jeho relativní neplatnost způsobila. Přitom skutečnost, že účastník uplatňuje relativní neplatnost, vyplývá již z toho, že z jeho žalobního tvrzení se podává, že pro vadu právního úkonu, která má podle zákona za následek relativní neplatnost, nechce být účinky tohoto úkonu vázán.“

Pokud tedy Navrhovatel tvrdí, že ho Instituce uvedla při uzavření Pojistných smluv v omyl, je pro případné vyslovení neplatnosti Pojistných smluv podmínkou zjištění, zda se jejich neplatnosti Navrhovatel vůči Instituci dovolal v zákonné obecné tříleté promlčecí době.

Finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 948/2006, podle kterého „[k] tomu, aby nastaly účinky tzv. relativní neplatnosti, zákon nestanoví, že by se její dovolání muselo stát žalobou (vzájemnou žalobou) podanou u soudu nebo námitkou v rámci obrany proti uplatněnému právu (nároku) v řízení před soudem; postačuje tedy, aby oprávněná osoba uplatnila tzv. relativní neplatnost právního úkonu "mimosoudně". V obou případech účinky tzv. relativní neplatnosti nastávají jen tehdy, jestliže její uplatnění došlo druhému účastníku (ostatním účastníkům) právního úkonu, popřípadě - namítá-li neplatnost právního úkonu osoba, která nebyla jeho účastníkem - všem účastníkům právního úkonu, a to okamžikem, v němž projev vůle došel poslednímu z nich“.

Pro počátek běhu promlčecí doby pro dovolání se relativní neplatnosti Pojistných smluv je rozhodný okamžik uzavření každé této smlouvy, nikoliv skutečnost, kdy Navrhovatel získal povědomí o tom, že smlouva je neplatná. K tomu finanční arbitr odkazuje například na

rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 28 Cdo 455/2008, podle kterého „[p]očátek běhu promlčecí doby podle § 101 o. z. je dán objektivními okolnostmi a nikoliv subjektivní vědomostí oprávněného o rozhodující skutečnosti“ a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. 32 Cdo 2529/2014, ve kterém Nejvyšší soud potvrdil, že „právo oprávněného účastníka dovolat se relativní neplatnosti právního úkonu podle § 40a obč. zák. se promlčuje v obecné tříleté promlčecí době podle § 101 obč. zák. a tato promlčecí doba začíná plynout vždy dnem, kdy došlo ke vzniku právního úkonu“.

Právo dovolat se relativní neplatnosti Pojistných smluv tak mohlo být poprvé vykonáno v den následujícím po dni uzavření Pojistné smlouvy I a Pojistné smlouvy II a mohlo být účinně uplatněno ve lhůtě 3 let od tohoto dne.

V případě Pojistné smlouvy I nemohlo být právo Navrhovatele dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I promlčeno dříve než dne 12. 9. 2008.

Z předložených podkladů finanční arbitr zjistil, že během trvání Pojistné smlouvy I se Navrhovatel obrátil na Instituci několikrát, v prvním případě snížil ke dni 19. 10. 2007 výši běžného pojistného, následně žádal dne 14. 7. 2010 prostřednictvím svého právního zástupce ■ o vyčíslení odbytného pro obě Pojistné smlouvy a dne 12. 11. 2012 vznesl stížnost adresovanou ČNB na postup Instituce při sjednávání životních Pojistných smluv. Ani v jednom z uvedených případů se však Navrhovatel vůči Instituci nedovolal neplatnosti Pojistné smlouvy I ani neprojevil vůli nebýt Pojistnou smlouvou I nadále vázán.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů nezjistil dřívější datum dovolání se neplatnosti Pojistné smlouvy I než námitku neplatnosti Pojistné smlouvy I ze dne 28. 7. 2014 v podobě stížnosti adresované a doručené Instituci prostřednictvím právního zástupce Navrhovatele, v níž Navrhovatel projevuje svou vůli odstoupit od Pojistné smlouvy I a uvádí pro to důvody. Navrhovatel tak učinil až téměř devět let po uzavření Pojistné smlouvy I.

Finanční arbitr proto musí námitku Instituce ohledně promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I přijmout jako důvodnou. Protože se Navrhovatel nedovolal relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I vůči Instituci včas, hledí se tedy na Pojistnou smlouvu I jako takovou z tohoto důvodu jako na platnou (srov. již citovaný § 40a občanského zákoníku).

V případě Pojistné smlouvy II nemohlo být právo Navrhovatele dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I promlčeno dříve než dne 18. 1. 2010.

V případě Pojistné smlouvy II finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel vůči Instituci učinil prostřednictvím svého právního zástupce ■ žádostí o vrácení pojistného plnění z důvodu neplatnosti Pojistné smlouvy II dne 20. 11. 2009 projev vůle, že nechce být Pojistnou smlouvou II vázán a namítal důvody neplatnosti této smlouvy. Finanční arbitr uzavírá, že se Navrhovatel vůči Instituci relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II ve smyslu § 40a občanského zákoníku dovolal.

Námitku Instituce ohledně promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II musí finanční arbitr odmítnout jako nedůvodnou, protože se Navrhovatel dovolal relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II vůči Instituci včas a Instituce se tak z tohoto titulu mohla na úkor Navrhovatele bezdůvodně obohatit (v případě, že by finanční arbitr shledal důvody pro vyslovení relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II).

Za absolutně neplatnou smlouvu považoval občanský zákoník zejména takový úkon, který nebyl učiněn způsobitou osobou, svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, zavazoval k nemožnému plnění a jeho obsah nebo účel odporoval zákonu nebo jej obcházel anebo se přičil dobrým mravům.

Absolutní neplatnost způsobuje, že se na smlouvu hledí jako by nebyla uzavřena, resp. „*působí ze zákona (ex lege) a od počátku (ex tunc), takže subjektivní občanská práva a občanskoprávní povinnosti z takového právního úkonu vůbec nevzniknou, přičemž není rozhodné, zda účastníci smlouvy o důvodu její neplatnosti věděli*“ (srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 4635/2007). Absolutní neplatnost smlouvy posuzuje soud, tedy i finanční arbitr, z úřední povinnosti, neboť se jí Navrhovatel nemusí sám aktivně dovolávat.

Navrhovatel v řízení rozporuje určitost vybraných ujednání Pojistných smluv upravujících poplatky a náklady, v této části považuje Pojistné smlouvy za absolutně neplatné.

Určení neplatnosti smluvního ujednání samo o sobě, tedy aniž by bylo možné z něj dovodit a přiznat právo na plnění, je však možné pouze tehdy, pokud na tomto určení prokáže účastník soudního řízení, resp. v posuzovaném případě Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem, právní zájem (srov. § 142 odst. 1 správního řádu, příp. analogicky § 80 občanského soudního řádu).

Podle § 451 odst. 2 občanského zákoníku je bezdůvodným obohacením „*majetkový prospěch získaný mimo jiné plněním z neplatného právního úkonu*“. Podle § 457 občanského zákoníku „*[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal*“.

Podle § 107 odst. 1 občanského zákoníku „*[p]rávo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil*“; jedná se o tzv. subjektivní lhůtu, neboť její běh je závislý na vědomosti dotčené osoby o tom, že se na její úkor jiný obohatil. Podle 107 odst. 2 občanského zákoníku „*[n]ejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo*“; v tomto případě se jedná o tzv. objektivní lhůtu, která není závislá na vědomosti dotčené osoby o bezdůvodném obohacení.

Účel zákonné úpravy dvou promlčecích lhůt vysvětlil (ve vztahu k obdobné právní úpravě promlčení práva na náhradu škody) například Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 28 Cdo 161/2012, „*zatímco účelem kratší subjektivní promlčecí doby je (především) stimulovat subjekty k včasnému vykonání subjektivních občanských práv, účelem objektivní promlčecí doby je zamezit dlouhotrvající právní nejistotě*“.

K počátku běhu subjektivní promlčecí doby odkazuje finanční arbitr na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. II. ÚS 3358/14: „*Z hlediska posouzení počátku běhu dvouleté promlčecí lhůty je rozhodný okamžik, kdy se oprávněný v konkrétním případě skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal. Jinak řečeno, pro počátek subjektivní promlčecí doby k uplatnění práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení je rozhodující subjektivní moment, kdy se oprávněný dozví takové okolnosti, které jsou relevantní pro uplatnění jeho práva u soudu. V případě bezdůvodného obohacení získaného plněním z neplatné smlouvy je takovou rozhodující vědomostí znalost oprávněného těch skutkových okolností, z nichž lze dovodit, že smlouva, z níž bylo plněno, je neplatná. Není přitom významné, zda oprávněný má takové právní znalosti, aby byl subjektivně schopen posoudit uvedené skutkové okolnosti a zjistit, že smlouva, podle níž plnil, je neplatná.*“

Finanční arbitr odkazuje rovněž na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4468/2015: „*K počátku běhu dvouleté subjektivní promlčecí doby se ve smyslu § 107 obč. zák. vyžaduje skutečná (prokázaná) vědomost oprávněného, kterou však ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák. nemíjí znalost právní kvalifikace, nýbrž toliko skutkových okolností, z nichž lze vznik práva z bezdůvodného obohacení dovodit. Požadavek znalosti rozhodných okolností je splněn tehdy, má-li oprávněný k dispozici údaje, které mu umožňují podat žalobu na*

vydání takto získaného plnění, přičemž však není rozhodné, že již dříve měl možnost dozvědět se skutečnosti, na jejichž základě si mohl úsudek o vzniku bezdůvodného obohacení a osobě obohaceného učinit.“

Finanční arbitr musí současně považovat každou jednotlivou platbu pojistného za samostatný nárok, u kterého běží promlčecí doba samostatně, a to s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 33 Cdo 466/2014, podle kterého platí, že *„[p]ři postupném pokračujícím získávání majetkového prospěchu (hodnot) se z hlediska promlčení považují za samostatné nároky na vydání plnění z bezdůvodného obohacení nároky, které vznikly ze samostatných oddělitelných případů bezdůvodného obohacení, i když jde o stejné subjekty a stejné skutkové podstaty bezdůvodného obohacení. K uplatnění každého takového práva na plnění z bezdůvodného obohacení začínají běžet objektivní i subjektivní promlčecí doby zvlášť“.*

V případě bezdůvodného obohacení platí, že promlčení práva nastane, uplyne-li i jen jedna z promlčecích lhůt.

To potvrdil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009: *„U práva na vydání bezdůvodného obohacení je stejně jako u práva na náhradu škody stanovena dvojitá, kombinovaná promlčecí doba, tj. subjektivní a objektivní. Tyto dvě promlčecí doby počínají, běží a končí nezávisle na sobě. Subjektivní promlčecí doba je kratší – dvouletá, objektivní promlčecí doba je buď tříletá u nezaviněného a nedbalostního bezdůvodného obohacení, nebo desetiletá, jedná-li se o úmyslné bezdůvodné obohacení. Pro vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby platí, že skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí, a to i vzdor tomu, že oprávněnému ještě běží druhá promlčecí doba. Pokud marně uplynula alespoň jedna z uvedených lhůt a je vznesena námitka promlčení, nelze právo přiznat.“* nebo v novějším rozhodnutí ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014: *„Soudům nižších stupňů nelze ani v nejmenším vytykat, pokud se nezabývaly otázkou délky objektivní promlčecí doby u práva na vydání bezdůvodného obohacení, neboť vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby dle § 107 odst. 1 a 2 obč. zák. je takový, že jsou na sobě nezávislé co do běhu, jeho počátku i konce, přičemž skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí bez ohledu na běh druhé promlčecí doby (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2013, sp. zn. 28 Cdo 783/2013). Pakliže tedy soud prvního stupně a odvolací soud dospěly k závěru, že subjektivní promlčecí doba pro uplatnění práva žalobkyně marně uplynula před podáním projednávané žaloby, bylo zcela nadbytečné řešit, zda se z hlediska objektivního mělo dané právo promlčovat v době tříleté či desetileté.“*

Oproti právu dovolat se relativní neplatnosti, kdy Navrhovateli stačilo, aby takové dovolání (právní jednání) doručil do sféry Instituce v promlčecí době, v případě práva na vydání bezdůvodného obohacení musel Navrhovatel svůj nárok uplatnit v promlčecí době u soudu, resp. finančního arbitra (srov. ustanovení § 112 věta první občanského zákoníku: *„Uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje nebo je-li ohledně jeho práva zahájena mediace podle zákona o mediaci, promlčecí doba neběží od tohoto uplatnění po dobu řízení nebo od tohoto zahájení po dobu mediace.“* a § 8 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi: *„Podání návrhu má na promlčení a prekluzi tytéž právní účinky, jako kdyby byla v téže věci podána žaloba u soudu.“*).

Z předložených podkladů finanční arbitr zjistil, že Instituce obdržela v případě Pojistné smlouvy I poslední platbu běžného pojistného, která by mohla představovat bezdůvodné obohacení Instituce z Pojistné smlouvy I, dne 2. 5. 2008. Objektivní lhůta práva na vydání bezdůvodného obohacení uplynula v případě poslední platby pojistného na Pojistnou smlouvu I dne 2. 5. 2011, tedy více jak 3 roky předtím, než se Navrhovatel obrátil na finančního arbitra. Navrhovatel

doručil finančnímu arbitrovi návrh na zahájení řízení až dne 29. 10. 2014, tedy v okamžiku, kdy již marně uplynula objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení ve vztahu ke všem zaplaceným platbám pojistného na Pojistnou smlouvu I.

Pokud by se Instituce měla bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele úmyslně, počítala by se místo objektivní tříleté promlčecí lhůty promlčecí lhůta desetiletá.

V případě dřívějšího uplynutí subjektivní promlčecí lhůty by však ani případné zjištění úmyslu na straně Instituce nemělo s ohledem na promlčení tvrzeného nároku pro výsledek řízení před finančním arbitrem význam (srov. výše citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009, a ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014).

Ze shromážděných podkladů prokazatelně vyplývá, že Navrhovatel se až na základě žádosti právního zástupce o vyčíslení odbytného Pojistné smlouvy I ze dne 14. 7. 2010 dozvěděl, že výše odbytného ke dni 23. 7. 2010 činí 759.366 Kč (*od této částky se dále odečítá případná srážková daň*).

Finanční arbitr proto vzhledem k obvyklému běhu událostí presumuje, že Navrhovatel získal povědomost o ztrátě na Pojistné smlouvě I na základě sdělení Instituce ze dne 23. 7. 2010 nejpozději k poslednímu dni července 2010. Navrhovatel neprokázal, že by po tomto datu zjistil nové rozhodné skutkové okolnosti týkající se možné neplatnosti Pojistné smlouvy nebo jejího jednotlivého ustanovení, resp. bezdůvodného obohacení Instituce.

V tomto rozhodném čase měl tedy z hlediska skutkového možnost zjistit, že utrpěl finanční ztrátu v souvislosti s Pojistnou smlouvou I nebo že v důsledku neplatnosti Pojistné smlouvy I nebo jejího jednotlivého ustanovení se na jeho úkor Instituce bezdůvodně obohatila. Navrhovateli tedy ode dne 31. 7. 2010 nic nebránilo, aby mohl podat žalobu k soudu, neboť otázka, zda finanční ztrátu žalovat na plnění či jako náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy I nebo jejího jednotlivého ustanovení či zda za tuto ztrátu nikdo neodpovídá, je pouze otázkou právního posouzení, nikoliv skutkovou otázkou (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. června 2008, sp. zn. 28 Cdo 1840/2008).

Subjektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení z případně neplatné Pojistné smlouvy I nebo její části začala plynout nejpozději dne 31. 7. 2010 a uběhla nejpozději dne 31. 7. 2012.

Finanční arbitr shrnuje, že Navrhovatel doručil finančnímu arbitrovi návrh na zahájení řízení rovněž po marném uplynutí dvouleté subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení u Pojistné smlouvy I.

Ze shromážděných podkladů vyplývá, že Navrhovatel zjistil skutečnost, že Pojistná smlouva II neodpovídá jeho představám, již v listopadu 2009, kdy chtěl Pojistnou smlouvu II zrušit a z důvodu její neplatnosti vrátit zaplacené pojistné. Navrhovatel měl tedy o skutkových okolnostech obecně zakládajících neplatnost Pojistné smlouvy II povědomí prokazatelně nejpozději k 20. 11. 2009, kdy učinil takový krok, aby již dále nemusel být jemu nevyhovující Pojistnou smlouvou II vázán.

Proto nelze počátek běhu subjektivní doby k promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení Pojistné smlouvy II vázat na pozdější okamžik (den) než 20. 11. 2009. Nejpozději v tomto okamžiku Navrhovatel prokazatelně věděl, že mohlo dojít k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil. Subjektivní promlčecí doba tak uběhla nejpozději dne 21. 11. 2011.

V případě Pojistné smlouvy II finanční arbitr zjistil, že poslední platbu běžného pojistného, která by mohla představovat poslední bezdůvodné obohacení z Pojistné smlouvy II, obdržela Instituce

dne 29. 4. 2008. Veškeré platby pojistného uhrazené na Pojistnou smlouvu II do 20. 11. 2009, tedy do chvíle, ve které měl Navrhovatel prokazatelně již vědomost o tom, že by Pojistná smlouva II mohla být neplatná a Instituce se tak na jeho úkor bezdůvodně obohacovala, se tedy promlčely uplynutím dvouleté promlčecí doby počínající tímto datem, tj. nejpozději ke dni 21. 11. 2011.

Navrhovatel doručil finančnímu arbitrovi návrh na zahájení řízení dne 29. 10. 2014, tedy v okamžiku, kdy již marně uplynula dvouletá subjektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení u Pojistné smlouvy II, a to ve vztahu ke všem zaplaceným platbám pojistného, včetně posledního.

Vzhledem k dřívějšímu uplynutí subjektivní promlčecí doby práva na vydání případného bezdůvodného obohacení již není nutné zkoumat otázku plynutí objektivní promlčecí doby pro případ Navrhovatelem tvrzeného úmyslného bezdůvodného obohacení ani u Pojistné smlouvy II.

Podle rozhodnutí Nevyššího soudu ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010, by bylo možné posoudit uplatnění námitky promlčení jako rozporné s dobrými mravy „*jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marně uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo dosud neuplatnil. Tyto okolnosti by pak musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odeprání práva uplatnit námitku promlčení*“.

Finanční arbitr však v daném případě nezjistil, že by námitka promlčení vznesená Institucí byla tzv. šikanozním výkonem práva.

Z obsahu spisu naopak vyplývá, že marné uplynutí promlčecí lhůty si Navrhovatel zavinił sám. Navrhovatel přestal hradit pojistné na Pojistnou smlouvu, aniž by mu k tomu prokazatelně donutila na jeho vůli nezávislá vnější okolnost, a přesto od této doby neučinil po několik let nic proto, aby se svého tvrzeného práva jakkoliv domáhal, ať již soudně nebo popř. jiným způsobem, ač mu v tom žádná překážka nebránila.

Za těchto okolností nemůže zánik nároku představovat pro Navrhovatele ani nepřiměřeně tvrdý postih ve srovnání s jím uplatňovaným právem, který by byl takové intenzity, aby odůvodnil takový zásah do principu právní jistoty, když se o zánik nároku v důsledku uplynutí promlčecí lhůty sám přičinil.

6. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení nemůže námitku promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení z případně neplatných Pojistných smluv, kterou vznesla Instituce, odmítnout, protože je důvodná.

Finanční arbitr tak musí učinit i přes argumentaci Navrhovatele o rozporu vznesené námitky promlčení s dobrými mravy, neboť nezjistil žádné skutečnosti, které nasvědčovaly tomu, že připsuštění námitky promlčení by představovalo zneužití tohoto právního institutu na úkor Navrhovatele. Finanční arbitr by proto nemohl Navrhovateli tvrzený nárok přiznat, ani pokud by se ukázal jako oprávněný.

Finanční arbitr nezjistil, že by určení absolutní neplatnosti Pojistných smluv, resp. v případě Pojistné smlouvy II rovněž relativní neplatnosti (v situaci, že by zjistil, že Instituce skutečně uvedla Navrhovatele v omyl a že tento omyl byl kvalifikovaný), samo o sobě bylo nezbytné pro

uplatnění práv Navrhovatele v případě, že došlo k promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení z případně neplatných Pojistných smluv a Instituce promlčení namítla. Finanční arbitr proto nemohl Navrhovateli vyhovět ani v této části návrhu.

Finanční arbitr musí každý návrh spotřebitele posoudit podle práva a ve sporu musí rozhodnout stejně jako by rozhodoval obecný soud. Finanční arbitr tedy nemůže přehlédnout námitky promlčení, které vznesla Instituce, ani institut promlčení práva jako takový.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 9. 8. 2017

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

otisk úředního razítka